

Identifying social criteria for sustainable reporting based on Islamic texts

Morteza Yousefi¹, Rasul Baradaran Hassanzadeh^{*2},
Alireza Radbin³, Saeed Hassanzadeh Delgoshah⁴

(Receipt: 2023.01.19- Acceptance: 2023.07.06)

Abstract

Today, the reporting approach to accounting does not simply lead to the publication of economic events. Therefore, many companies in the world publish information on their social performance in response to the demand of stakeholders and increasing accountability to communities. On the other hand, sustainable development in Islam (achieving the transcendent goals of human beings) has material and spiritual dimensions. Moreover, the general concept of sustainable development not only seeks economic welfare and comfort but also includes public welfare from a social perspective. From the point of view of Islamic teachings, as long as a balanced human culture based on preserving human dignity does not rule a society, we can not expect development from it. One of the main pillars and components of this development is a Balanced society and balanced economy. The purpose of the present study is to extract the components of the social dimension of sustainable development reporting from the holy Islamic texts (Qur'an and hadiths) using a qualitative content analysis method with a semiotic approach. The Holy Quran and 148 volumes of religious books have been selected as a sample by non-probabilistic purposeful sampling method. The findings indicate that the components of the social dimension of sustainability reporting in the holy Qur'an and hadiths include 25 components.

Key Words: Quran, Hadiths of the Infallibles (AS), Sustainable Development, Social Dimension

1. Ph.D. student, accounting department, Islamic Azad University, Tabriz branch, Tabriz, Iran
acc.yousefi@gmail.com

2. Associate Professor, Department of Accounting, Islamic Azad University, Tabriz Branch, Tabriz, Iran.

*. corresponding author: Baradaran313@iaut.ac.ir

3. Assistant Professor, Department of Quranic and Hadith Sciences, Islamic Azad University, Tabriz Branch, Tabriz, Iran. Radbin@iaut.ac.ir

4. Assistant Professor, Department of Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Islamic Azad University, Tabriz Branch, Tabriz, Iran. Saeid.ahad.bager@gmail.com

10.30495/jsec.2023.1978038.2076

شناسایی معیارهای اجتماعی گزارشگری پایدار مبتنی بر متون اسلامی

مرتضی یوسفی^۱، رسول برادران حسن زاده^۲، علیرضا رادبین^۳، سعید حسن زاده دلگشا^۴
(دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۲۹ - پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۴/۱۵)

چکیده

امروزه رویکرد گزارشگری در حسابداری، صرفاً به انتشار رویدادهای اقتصادی منتهی نمی شود. لذا شرکت های زیادی در جهان در پاسخ به تقاضای ذینفعان و افزایش پاسخ گویی به جوامع، اطلاعاتی را در مورد عملکرد اجتماعی خود منتشر می کنند. از طرفی توسعه پایدار در اسلام (رسیدن به اهداف متعالی انسان) دارای ابعاد مادی و معنوی می باشد و مفهوم کلی توسعه پایدار فقط رفاه و آسایش اقتصادی را جستجو نمی کند بلکه رفاه عموم از منظر اجتماعی را نیز در بر می گیرد. از دیدگاه تعالیم اسلامی تا فرهنگ انسانی متعادل مبتنی بر حفظ کرامت انسانی بر یک جامعه ای حاکم نشود نمی توانیم توسعه ای از آن انتظار داشته باشیم. یکی از ارکان ها و مولفه های اصلی این توسعه اجتماعی متعادل و اقتصادی متوازن است. هدف از انجام این پژوهش استخراج مولفه های بعد اجتماعی گزارشگری پایدار از متون اسلامی (قرآن و احادیث) با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی با رویکرد نشانه شناختی می باشد. قرآن کریم و نیز ۱۴۸ جلد کتب دینی با روش نمونه گیری غیر احتمالی به روش هدفمند به عنوان نمونه انتخاب گردیده است. یافته های پژوهش بیانگر این است که مولفه های بعد اجتماعی گزارشگری پایدار در قرآن و احادیث شامل ۲۵ مولفه در ابعاد مختلف می باشد.

واژه‌های کلیدی:

قرآن، احادیث معصومین (ع)، توسعه پایدار، بعد اجتماعی

۱. دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران acc.yousefi@gmail.com

۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

* نویسنده مسئول: Baradaran313@iaut.ac.ir

۳. استادیار گروه علوم قرآن و حدیث، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. Radbin@iaut.ac.ir

۴. استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

Saeid.ahad.bager@gmail.com

مقدمه

وجود ذینفعان با منافع متضاد و ناهمگون سبب افزایش تقاضا برای اندازه گیری با ابعاد چندگانه می شود. بر اساس این نگرش، شرکت زمانی می تواند تداوم فعالیت داشته باشد که قادر به ایجاد، حفظ و تقویت روابط پایدار و با دوام با تمامی ذینفعان خود باشد (حاجی علیزاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۶). از سوی دیگر نیاز جامعه به اطلاعات موجب پیدایش و تکامل گزارشگری پایداری شده است. در این راستا ذینفعان بر سازمان فشار آورده‌اند تا اطلاعات اجتماعی بیشتری افشا کنند (ویلبرس و مارون، ۲۰۱۸: ۱۶۸). ذینفعان گروه یا فردی هستند که قادر به تاثیرگذاری یا تاثیرپذیری از موفقیت های اهداف از پیش تعیین شده سازمان می باشند. لذا ذینفعان شرکت شامل سرمایه گذاران، بستانکاران، کارمندان، مشاوران تحلیلی، ارتباط های تجاری، مشتریان، تامین کنندگان، گروه های منافع عمومی و دولت می باشند (کلاین و هاوف، ۲۰۱۷: ۵۱۸). بدین ترتیب در حرفه حسابداری، گزارشگری و حسابداری پایداری به عنوان رفتاری است که منافع کل ذینفعان را در نظر می گیرد و بسیار حائز اهمیت می باشد (ساریخانی و همکاران، ۱۳۹۸: ۷۷).

اهمیت گزارشگری پایداری امروزه به عنوان ابزار پاسخگویی اجتماعی مطرح می شود (کردلو و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۷۰). شرکت ها با ارائه گزارش توسعه پایدار سعی بر این دارند که در زمینه توسعه گام برداشته و به فشارهایی که از سوی جامعه وجود دارد پاسخ دهند (محمود خانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸۸). با توجه به گسترده بودن فعالیت های اقتصادی در جهان و اهمیت گزارشگری توسعه پایدار در حوزه های سازمانی، دانشگاهی و حرفه ای، این مقوله جزء نخستین اهداف کشورها و شرکت ها قرار گرفته است. اما در کشور ما توجه چندان زیادی به این موضوع نشده است. در حال حاضر الزام و چارچوبی برای شرکت های ایرانی برای گزارشگری توسعه پایدار وجود ندارد (عبدی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۸). شرکت ها به صورت داوطلبانه اطلاعات مربوط به گزارشگری پایداری را بر اساس استانداردهای کشورهای غربی ارائه می نمایند. توسعه پایدار یکی از تازه ترین آرزوهای بشر است که از زمان زایش آن در سال ۱۹۹۷ تاکنون در معرض بحث ها و جدل های بی شماری قرار داشته است (شوماخر، ۱۳۹۹: ۱۲۸).

بین موازین اسلامی و توجه به مولفه های توسعه پایدار رابطه تنگاتنگی وجود دارد. لذا مطالعه بر روی اسلام و حسابداری به راستی به عنوان کار بزرگی برای مسلمانان محسوب می شود (القرآوی، ۲۰۰۵: ۳۲). از سوی دیگر اسلام نشان دهنده طریقتی برای زندگانی است که دیدگاه جامعی نسبت به هستی، حیات انسان و روابط بین آنها دارد. انسان به منزله جزئی از هستی است که هر یک از عناصرش مکمل سایر اجزاء مجموعه هستی است. اما انسان ارتباط ویژه ای با سایر عناصر طبیعت دارد. ارتباطی از نظر بهره برداری و توسعه (ملکیان و سلمانی، ۱۳۹۲: ۱۲۴). از طرفی خلقت

جهان براساس عدالت بوده و روابط عناصر سه گانه انسان، طبیعت و جامعه انسانی با خداوند و با یکدیگر بر محور عدالت ترسیم شده است و انسان های تربیت یافته در دامان مکتب اسلام نیز با توجه به این روابط به خوبی می توانند توسعه و رفاه مورد نظر خداوند متعال را استمرار بخشند (فراهانی فرد، ۱۳۸۴: ۹۱). در نهاد و سرشت انسان، گرایش به حیات اجتماعی نهفته است. در آیات متعددی، قرآن با عناوینی از قبیل انسان، بشر، ناس و بنی آدم به انسان پرداخته است. مفهوم حقوق انسان نیز راهش را تلویحا از میان عدالت اجتماعی یافته است (عبدالرزاق و احمد، ۲۰۱۴: ۲۳۹). سرزمینی را می توان توسعه یافته قلمداد کرد که از نظر اجتماعی و فرهنگی به سطح توسعه یافتگی رسیده باشد. بنابراین اگر به توسعه با دید اجتماعی و فرهنگی توجه نماییم می توان گفت که توسعه یافتگی همان راهیابی به سوی عدالت اجتماعی است (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۰: ۲۸۰-۲۸۱). پایه های عدالت اجتماعی بر سه محور آزادی همه جانبه وجدان، مساوات کامل انسانیت و تکامل همکاری محکم اجتماعی بنا شده است (قطب، ۱۳۹۲: ۹۲). لذا در این خصوص مساله مهم این می باشد که نسبت حسابداری توسعه پایدار با ادبیات دینی مشخص گردد و تعیین گردد که مولفه های بعد اجتماعی توسعه پایدار در متون دینی کدامند؟

پژوهش های معدودی که در زمینه شناسایی مولفه های اجتماعی گزارشگری پایدار در داخل کشور انجام یافته، از طریق اخذ نظر از خبرگان گردآوری شده است تنها یک پژوهش نیز با عنوان ابعاد و مؤلفه های کلیدی گزارشگری پایداری شرکتی با رویکرد اسلامی در سال ۱۳۹۹ توسط فرخی و همکاران انجام یافته که در آن پژوهش نیز داده های گردآوری شده از طریق تحلیل محتوای کیفی متون اسلامی به روش استقرایی، بوسیله پرسشنامه در معرض قضاوت خبرگان قرار گرفته است اما در این پژوهش مولفه های بعد اجتماعی گزارشگری پایدار از طریق بررسی قرآن کریم و احادیث معصومین (ع) به روش نشانه شناختی استخراج شده است.

مبانی نظری

با وقوع رسوایی های مالی در هزاره جدید، اعتماد سرمایه گذاران نسبت به صورت های مالی کاهش یافته است و سهامداران و اعتباردهندگان را بر آن داشته است تا علاوه بر ابعاد مالی، به تعهدات واحد های تجاری در زمینه مسئولیت اجتماعی و افشای آن در بازار سرمایه بیش از پیش توجه کنند (حساس یگانه و برزگر، ۱۳۹۳: ۱۲۷). از سوی دیگر با گسترش فعالیت های تجاری در جهان، استفاده از سیستم های حسابداری امروزی، امکان اندازه گیری و سنجش آثار خارجی عملیات سازمان را با دشواری مواجه کرده است. سیستم های حسابداری سنتی عملکرد واحد تجاری را از جنبه های خاص ارزیابی می کند، به طوری که نمی تواند در بر گیرنده آثار محیطی و اجتماعی سازمان ها باشد (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۱۶).

در واقع آنچه امروز از آن با عنوان توسعه اجتماعی نام می‌بریم محصول تغییر رویکردهای توسعه از دهه ۱۹۷۰ به بعد و رونق آن در نتیجه افراط کاری‌های برنامه ریزان اقتصادی میانه قرن بیستم و به ویژه دیدگاه تعدیل ساختاری دهه ۱۹۸۰ است. در توسعه اجتماعی علاوه بر نقش نهادهای دولتی در پاسخگویی به نیازهای انسانی، توسعه ظرفیت‌های افراد و جوامع نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین یکپارچگی اهداف اقتصادی و اجتماعی، تغییرات و اصلاحات ساختاری و نهادی و افزایش ظرفیت‌های فردی و اجتماعی و تأمین مشارکت شهروندان از عناصر اصلی این مفهوم می‌باشند (قانعی راد، ۱۳۸۴: ۲۶۶). اندازه‌گیری و گزارشگری آثار فعالیت‌ها در قالب عوامل اقتصادی، محیطی و اجتماعی محور اصلی گزارشگری پایداری است. گزارشگری پایداری بسیار گسترده‌تر از گزارشگری مالی رایج است زیرا اطلاعات غیرمالی با اهمیتی ارائه می‌کند و به استفاده کنندگان کمک می‌کند که عملکرد جاری و آتی واحد گزارشگر را ارزیابی کنند (کردلو و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۶۸). هدف پایداری حفظ همبستگی اجتماعی، حفظ محیط زیست و اطمینان از توسعه اقتصادی به شکلی متعادل است. در حالی که در یک فرآیند مدیریت سنتی، نگاه‌ها عمدتاً به بعد اقتصادی توجه دارند (لاسکار، ۲۰۱۹: ۶). پایداری شرکتی تا حدودی با ارزش‌های سهامدار، شرکت و همین‌طور قانون مندی و اخلاق مندی آنها جهت اجرای قرارداد اجتماعی شرکت‌ها ارتباط مستقیم دارد. بنابراین توسعه پایدار رابطه تنگاتنگی با تمامیت محیط زیست و عدالت اجتماعی و همین‌طور رونق اقتصادی شرکت‌ها دارد (ژانگ، ۲۰۱۷: ۱۵).

نیاز جامعه به اطلاعات موجب پیدایش و تکامل گزارشگری پایداری شده است. در این راستا دینفان بر سازمان فشار آورده‌اند تا اطلاعات اجتماعی بیشتری افشا کنند (ویلبرس و مارون، ۲۰۱۸: ۱۸۵). از جانب دیگر در چارچوب نظریه مشروعیت، امروزه یکی از مهمترین عوامل موفقیت تجاری و رشد اقتصادی، انعکاس سطح انتظارات اجتماعی از جنبه تجاری و توجه به ملاحظات اجتماعی است (احمدپور و فرمانبردار، ۱۳۹۴: ۱۰۶). نظریه مشروعیت که مبتنی بر دیدگاه سیاسی و اجتماعی ایجاد شده، بر این موضوع اشاره دارد که شرکت‌ها باید به وسیله برآورده ساختن قرارداد‌های اجتماعی و سیاسی، از مشروعیت خود دفاع کنند. شرکت‌ها باید با انتقال اطلاعات با ارزش و مرتبط با جنبه مالی، عملکرد پایدار و ورود به فعالیت‌های جنبه غیر مالی پایداری، مشروعیت خود را به دست آورده و همچنین قرارداد‌های اجتماعی را نیز اجرا کنند (تیلینگ، ۲۰۰۴: ۴).

از منظر اسلام نیز، انسان جانشین خداوند در روی زمین است (بقره، ۳۰). در اسلام، انسان به واسطه دانش، بر تمامی مخلوقات برتری دارد. خداوند مسیر انسان را در دلبستگی به ایمان صحیح و سرشت پاک که به وی اعطا شده است قرار داده است (اسرا / ۷).

در مورد توسعه پایدار تعاریف و توضیحات متعددی از جانب صاحب نظران عنوان گردیده است که عمده ترین آن ها به شرح جدول ذیل می باشد:

تاریخ	نام نویسنده	تعریف
۲۰۰۶	الکینگتون	هدف نهایی شرکت ها نه تنها ایجاد ارزش برای سهامداران، بلکه ایجاد ارزش اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی برای کلیه ذی نفعان نیز است.
۲۰۰۸	آراس و کروثر	حسابداری و گزارشگری پایداری شرکتی راهی است که از طریق آن سازمان ها تلاش می کنند تا اثرات محیطی و اجتماعی فعالیت های سازمانی در سطح بین المللی را مد نظر قرار دهند.
۲۰۱۰	روسا	حسابداری و ارائه گزارش پایداری، فرآیند سنجش و اعلان عملکرد پایداری و همچنین مسئول بودن در برابر ذینفعان داخلی و خارجی در قبال عملکرد اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی سازمان است.
۲۰۱۱	هرزیک و شالدرگ	رسالت سازمان ها و شرکت ها چیزی فراتر از کسب سود و افزایش ثروت سهامداران است. امروزه شرکت ها نه تنها باید رضایت سهامداران خود را جلب کنند، بلکه باید به سایر ذینفعان از جمله گروه های اجتماعی، نهادهای حامی محیط زیست و... توجه خاص داشته باشند.
۲۰۱۲	اسکالگتر و سوتورا	الگوی نجات بخش بشریت در عصر حاضر به عنوان عصر فرا صنعتی که با بحران کمبود منابع به عنوان چالشی جهان شمول همراه است، الگوی توسعه پایدار می باشد که تلاقی یکپارچه سه بعد اثربخشی زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی است
۲۰۱۳	کیرون و همکاران	گزارش پایداری علاوه بر اطلاعات مالی به افشای اطلاعات غیرمالی نیز می پردازد.
۲۰۱۶	لیورت	در شرکت های بزرگ، مفاهیمی چون مسائل زیست محیطی، عملکرد اجتماعی و مسئولیت پذیری اجتماعی، کلید بقای شرکت است و موجب پایداری آنها می شود و این هدف ها به یک مزیت رقابتی تبدیل شده است.
۲۰۱۹	لاسکار	هدف پایداری حفظ همبستگی اجتماعی، حفظ محیط زیست و اطمینان از توسعه اقتصادی به شکلی متعادل است. در حالی که در یک فرآیند مدیریت سنتی، بنگاه ها عمدتاً به بعد اقتصادی توجه دارند.
۱۳۹۵	رحیمی	تعریف سنتی از توسعه پایدار، شامل توسعه نیازهای انسانی، حفاظت و نگهداری منابع محیط زیستی و حفظ توانایی نسل های آینده به منظور برآورده کردن نیازهایشان است.
۱۳۹۶	ریمی و همکاران	کمیسیون اروپا مسئولیت اجتماعی شرکتی را مفهومی می داند که علاوه بر گزارشگری فعالیت های تجاری، موضوعاتی مثل مسائل زیست محیطی و گزارشگری اجتماعی و تعاملات شرکت ها با ذینفعان متعدد را شامل می شود.
۱۳۹۹	کردستانی و محمدی	توسعه پایدار تقسیم عادلانه فرصت های توسعه با در نظر گرفتن افق زمانی بلندمدت و رعایت عدالت بین نسلی و درون نسلی و جنبه های مختلف اقتصادی، اجتماعی سیاسی و زیست محیطی را در بر می گیرد.
۱۳۹۹	شوماخر	گسترش افقی این مفهوم، سه ضلع محیط زیست، جامعه و اقتصاد را در بر گرفته و در گسترش عمودی خود به نسل های آینده توجه دارد.

پیشینه پژوهش های خارجی

لو و باتاچاریا (۲۰۰۹)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مسئولیت پذیری اجتماعی نوعی مزیت رقابتی می باشد و شرکت را در برابر تلاش های رقبا و شوک های بیرونی محافظت می کند. استنیسکی و اربکیو (۲۰۰۹)، در پژوهش خود شاخص های عملکرد پایدار را دخالت کارکنان در تصمیم گیری، آموزش و تعداد روزهایی که به تصادف از دست رفته عنوان کردند. دیوان محاسبات آمریکا (۲۰۱۱)، مولفه های بعد اجتماعی را شامل: سلامتی، اجتماع و شهروندی، آموزش، جرم و جنایت، کودک، خانواده، دموکراسی و دولت اعلام نموده است. اکلز و سرافیلیم (۲۰۱۳)، در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که رایج ترین مسائل اجتماعی برای شرکت ها عبارتند از: سلامت تولید، توجه به مسائل اجتماعی مشتریان و کارکنان و زنجیره تامین، سلامت نیروی کار، حقوق بشر و عدم تبعیض. موسسه مطالعات توسعه اجتماعی سازمان ملل (۲۰۱۶)، توسعه اجتماعی را شامل: سلامت، آموزش، دسترسی پایدار به منابع، حس کرامت، امنیت، مشارکت و بازنمایی اعلام نموده است. سونیلا و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که فناوری های هوشمند اثر مستقیمی بر بعد اجتماعی ندارد. پژوهش رضایی و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که امروزه توجه به مسائل اجتماعی در مجاورت مسائل اقتصادی برای ذی نفعان شرکت با اهمیت شده است.

پیشینه پژوهش های داخلی

فراهانی فر (۱۳۸۶)، در پژوهش خود عنوان کرده است که موهبت های الهی برای افراد یا گروه ها و نسل های خاصی خلق نشده بلکه همه انسان ها در نسل های گوناگون هدف خلقت این نعمت ها می باشند. فاضلی و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که جایگاه ایران از وضعیت کنونی توسعه اجتماعی چندان مناسب نیست و نیازمند تأملی جدی پیرامون چرایی این امر و چگونگی بهبود و تغییر آن است. مران جوری و علی خانی (۱۳۹۳)، در پژوهشی شاخص افشای مسئولیت پذیری اجتماعی را شامل: تعداد کارکنان، بازنشستگی و مزایای پایان خدمت، سلامتی و ایمنی در محیط کار، برنامه های آموزشی و توسعه کارکنان، حمایت از فعالیت های جامعه، هدایا و خدمات خیریه، اقدامات قانونی و دعاوی قضایی و فعالیت های مذهبی و فرهنگی عنوان کردند. واعظ زاده و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی شاخص های عینی پایداری اجتماعی را شامل: ارتقاء شاخص های توسعه انسانی، بیمه، سلامت، آموزش، اشتغال، حمایت از افراد نیازمند، رفع تبعیض، ترویج فعالیت های مردمی، تقویت بخش تعاونی، غذا، حوادث، اعتیاد، کیفیت خدمات درمانی، دارو، بهداشت اماکن تولید و توزیع غذا، توان مندسازی، کاهش نابرابری درآمدی، حقوق شهروندی و مشارکت زنان اعلام کرده اند.

حساس یگانه و برزگر (۱۳۹۴)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مولفه های اجتماعی توسعه پایدار شامل: زنجیره تامین، توسعه جامعه، فساد و رشوه خواری، پول شویی و رعایت قوانین و مقررات اعلام می باشد. سلطانی پور و دمازی (۱۳۹۵)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بر اساس شاخص های کمی جمع آوری شده، وضع توسعه پایدار درکشور از منظر شاخص های کمی مرگ کودکان و مادران، شاخص توسعه انسانی بهبود داشته، اما کیفیت هوا، بیکاری، افزایش تورم و سایر آسیب های اجتماعی روندی به بدتر شدن داشته است. فخاری و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مولفه های بعد اجتماعی توسعه پایدار شامل: سلامت و امنیت و بهره وری، ادراک اجتماعی ذینفعان، سلامت تولید، عدم تبعیض و شمول اجتماعی، مسائل اجتماعی مشتریان و زنجیره تامین، رعایت اصول حقوق بشر، توسعه اجتماعی و بشر دوستی، سرمایه گذاری مسئولیت اجتماعی، حفظ نام تجاری و رفتار ضد رقابتی، یادگیری و آموزش اجتماعی و شفاف سازی اجتماعی می باشد.

کردستانی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مولفه های بعد اجتماعی توسعه پایدار شامل: سرمایه گذاری اجتماعی، هدایا و خدمات خیریه و نیکوکاری و حامیان مالی برای فعالیت های اجتماعی هستند. احمدی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که آداب و رفتار اسلامی، مشحون از سلیقه دین داری است، به گونه ای که افراد با توجه به ذوق و تمایلات درونی خود، در فضا و اجتماعات دینی قرار گرفته و ضمن افزایش سرمایه دینی خود، بتوانند با انتخاب اعمال و رفتار دینی که با ذوق و ترجیحات درونی آنان تناسب دارد تکالیف دینی خود را با خرسندی ادا نموده و ارزش های دینی را در جامعه منعکس نمایند. فرخی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهش خود مولفه های بعد اجتماعی گزارشگری پایدار را شامل نظم و انضباط، تقویت و گسترش مشارکت عمومی، میزان پایبندی به پرداخت های قانونی، برخورد بدون تبعیض با متخلفان، ضوابط و نحوه تعیین حقوق و مزایا و در نهایت مشارکت و مسئولیت های اجتماعی عنوان نموده اند. کاظم پور و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مولفه های بعد اجتماعی شامل: افشای مبالغ حقوق و دستمزد، میزان استخدام فعالیت های رفاهی برای کارکنان مانند سفر، هدایا، اطلاعاتی در زمینه تعداد سهام در تملک کارمندان شرکت، شیوه جبران عملکرد کارکنان، سلامت شغلی کارکنان، رعایت قوانین بهداشت، حفظ حریم خصوصی مشتریان، گارانتی و غیره می باشند. امیر بیگی لنگرودی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که در درجه نخست استقرار نظام های یکپارچه در شرکتها از قبیل استقرار نظام های جبران خدمات مبتنی بر رعایت حقوق بین نسلی به گونه ای که هزینه تامین نیازهای ذینفعان فعلی شرکت بر ذینفعان آتی تحمیل نشود تاثیر مثبتی بر روی پیامدهای پایدار دارند.

موسوی و شاد منامن (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مفاهیم عدالت، زمامداری، مردم داری و مدارا، حق گرایی، انتقاد اجتماعی و شکوه از مردم به عنوان مهمترین مضامین اجتماعی - فرهنگی در نهج البلاغه مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. عباسی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مولفه های بعد اجتماعی شامل: افشای اقدامات در حمایت از کودکان کار، افشای کمک های مالی برای حمایت از فعالیت های اجتماعی، افشای کمک های مالی به موسسات خیریه، افشای استاندارد ایمنی و سلامت کارکنان می باشند. شاکر و جعفری (۱۴۰۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که وضعیت متغیر تعهد اجتماعی نسبت به سایر مولفه های عوامل اجتماعی (تحرک اجتماعی، سبک زندگی و هویت اجتماعی، کنش اجتماعی و سرمایه اجتماعی، عوامل اجتماعی) از رتبه بالاتری معادل متوسط تا زیاد برخوردار می باشد.

پورخانی و جهانشاد (۱۴۰۰)، در پژوهش خود نتیجه گیری کردند که مولفه های پایداری شرکتی از جنبه های اجتماعی شامل: مزایای ارائه شده به کارمندان، مرخصی والدین، کمیته رسمی مشترک مدیریت بهداشت و ایمنی کارگران، حوادث عدم رعایت بهداشت و تأثیرات ایمنی محصولات و خدمات می باشند.

روش شناسی پژوهش

روشی که در انجام پژوهش حاضر مورد استفاده قرار گرفته است تحلیل محتوا کیفی مبتنی بر نشانه شناختی می باشد. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند از نوع نمونه گیری از موارد شناخته شده یا معروف، قرآن و ۱۴۸ جلد کتاب های دینی به عنوان نمونه انتخاب شدند. نمونه گیری از موارد شناخته شده یا معروف روشی است که در آن از نظر یک متخصص استفاده می شود (خنیفر و مسلمی. ۱۳۹۷: ۳۳). ۱۴۸ جلد کتب دینی مورد بررسی در این پژوهش، پیوست به عنوان ضمیمه مقاله می باشد. برای گردآوری داده های مورد نیاز نرم افزارهای اکسل و جامع الاحادیث مورد استفاده قرار گرفته است. از جانب دیگر از روش های کدگذاری باز و محوری نیز در این پژوهش استفاده شده است.

روش انجام این پژوهش به این صورت است که ابتدا با مطالعه قرآن کریم و نهج البلاغه و با استفاده از روش های نشانه شناختی و کد گذاری باز، آیات و احادیثی را که مرتبط با بعد اجتماعی گزارشگری پایدار می باشند استخراج گردیده است. در مرحله دوم با استفاده از نظر متخصصین دینی (اساتید محترم راهنمای دوم، مشاور اول و مشاور دوم) برخی مصداق های نامرتب (آیات و احادیثی که مربوط به بعد اجتماعی گزارشگری پایدار نبودند) حذف و برخی مصداق ها اضافه شدند. در مرحله سوم مصداق های استخراجی از قرآن کریم و نهج البلاغه (آیات، نامه ها، خطبه ها و حکمت ها) دسته بندی شده و از روی دسته ها، مولفه های اولیه استخراج گردیده است. در مرحله چهارم با

مطالعه فهرست موضوعی کتب نمونه (به غیر از قرآن کریم و نهج البلاغه که محتوای آن ها به طور کامل مورد مطالعه قرار گرفته است) و با استفاده از روش کد گذاری محوری علاوه بر مولفه های استخراج شده از قرآن کریم و نهج البلاغه، مولفه های جدید با استفاده از متخصصین دینی مورد استخراج قرار گرفته است. در مرحله پنجم کلیه مولفه های استخراجی مورد بازنگری و طبقه بندی مجدد قرار گرفته اند. در مرحله ششم مولفه های نهایی استخراج شده از قرآن، نهج البلاغه و کتب نمونه، در نرم افزار جامع الاحادیث جستجو و احادیث مربوط به آن مولفه ها (مصادق ها) مورد استخراج قرار گرفته است.

یافته ها

- در این پژوهش، پس از بررسی قرآن کریم و سایر کتب دینی با استفاده از روش نشانه شناختی به شرح زیر، مولفه های بعد اجتماعی گزارشگری پایدار به شرح جدول ذیل استخراج گردیده است:
- ۱ - استخراج آیات و احادیث مرتبط با بعد اجتماعی گزارشگری پایدار با استفاده از روش نشانه شناختی و کد گذاری باز از قرآن کریم و نهج البلاغه.
 - ۲ - حذف و اضافه نمودن مصادق ها (آیات و احادیث) با استفاده از نظر متخصصان دینی.
 - ۳ - دسته بندی مصادق های اولیه و استخراج مولفه های اولیه.
 - ۴ - مطالعه فهرست موضوعی کتب نمونه و استخراج مولفه های جدید با نظر متخصصان دینی با استفاده از روش کد گذاری محوری.
 - ۵ - باز نگری و طبقه بندی مجدد کلیه مولفه های استخراجی.
 - ۶ - استخراج مصادق های جدید با استفاده از نرم افزار جامع الاحادیث برای مولفه های نهایی شده.

مؤلفه	مصادق
اجتناب از حسد	نهج البلاغه: حکمت/ ۲۲۵ - حکمت/ ۲۵۶ - حکمت/ ۳۷۱
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۸، صفحه ۱۰۸، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۲۱۲
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۲۵۰، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۳۴۹
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۳۰۶، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۴۱۶
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۳۰۷، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۴۱۸
	حضرت محمد (ص)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۲۴۹، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۳۴۸
اجتناب از فساد	حضرت محمد (ص)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۴، صفحه ۲۵۲، ترجمه صفا خواه، جلد ۲، صفحه ۱۲۶
	بقره/ ۲۷ - بقره/ ۳۰ - بقره/ ۲۰۵ - مائده/ ۳۳ - مائده/ ۶۴ - اعراف/ ۵۶ - اعراف/ ۷۳ - اعراف/ ۸۵
	هود/ ۸۵ - رعد/ ۲۵ - نحل/ ۸۸ - اسراء/ ۵۳ - شعراء/ ۱۸۳ - عنکبوت/ ۳۶
	حضرت محمد (ص)، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۵۳، ترجمه مجاهدی، جلد ۱، صفحه ۶۴۱
امام صادق (ع)، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۴۴، ترجمه غفاری، جلد ۱، صفحه ۵۵۴	

مؤلفه	مصادق
اجتناب از فساد	امام باقر (ع)، الأمالی، شیخ مفید، جلد ۱، صفحه ۱۹۷، ترجمه استادولی، جلد ۱، صفحه ۳۱۷
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۵، صفحه ۱۳۵، فروغ کافی، جلد ۵، صفحه ۳۱۶
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۵، صفحه ۵۸، ترجمه رسولی محلاتی، جلد ۱، صفحه ۸۳
	امام باقر (ع)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۱، صفحه ۱۷۹، ترجمه رسولی سلگی، جلد ۱، صفحه ۴۶۷
	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۵، صفحه ۸۲، ترجمه خسروی، جلد ۲، صفحه ۷۵
	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۴، صفحه ۴۱۹، ترجمه رضایی، جلد ۱، صفحه ۴۲۶
	امام صادق (ع)، تهذیب الأحکام، ابوجعفر محمد بن حسن طوسی، جلد ۱۰، صفحه ۱۳۳، گزیده تهذیب، جلد ۵، صفحه ۳۱۲
	امام علی (ع)، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۸، ترجمه غفاری، جلد ۱، صفحه ۶۹
	امام رضا (ع)، علل الشرائع، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۴۸۰، ترجمه ذهنی تهرانی، جلد ۲، صفحه ۵۳۷
	امام صادق (ع)، مشکاة الأنوار، علی بن حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۱۷۶، ترجمه محمدی و هوشمند، جلد ۱، صفحه ۳۶۳
اهدای هدایا	امام صادق (ع)، مکارم الأخلاق، حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۳۱۹، ترجمه میرباقری، جلد ۲، صفحه ۱۱۴
	امام صادق (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۳، صفحه ۱۶۷، ترجمه بلاغی و غفاری، جلد ۴، صفحه ۲۲۴
	امام جواد (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۳، صفحه ۳۹۳، ترجمه بلاغی و غفاری، جلد ۵، صفحه ۲۳
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۵، صفحه ۷۶، فروغ کافی، جلد ۵، صفحه ۱۸۴
	امام کاظم (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۴۸، صفحه ۱۱۵، ترجمه خسروی، جلد ۱، صفحه ۹۸
	امام باقر (ع)، مشکاة الأنوار، علی بن حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۳۳۴، ترجمه محمدی و هوشمند، جلد ۱، صفحه ۷۲۱
	امام کاظم (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۳، صفحه ۱۶۲، گلچین صدوق، جلد ۲، صفحه ۵۴
	امام صادق (ع)، تحف العقول، ابن شعبه حرّانی، جلد ۱، صفحه ۳۳۶، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۳۵۳
	بقره/ ۳۱ - بقره/ ۳۲ - بقره/ ۳۳ - نهج البلاغه: خطبه/ ۱۸۱
	امام سجاد (ع)، وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، جلد ۱۵، صفحه ۱۷۲، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۲۸
آموزش دادن به سرمایه انسانی	امام حسن عسگری (ع)، الاحتجاج، ابومنصور، احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی، جلد ۱، صفحه ۱۷، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۹
	امام کاظم (ع)، الاحتجاج، ابومنصور، احمد بن علی بن ابی طالب طبرسی، جلد ۲، صفحه ۳۹۵، ترجمه جعفری، جلد ۲، صفحه ۳۶۴
	امام صادق (ع)، الأمالی، شیخ طوسی، جلد ۱، صفحه ۴۷، ترجمه حسن زاده، جلد ۱، صفحه ۱۰۹
	امام صادق (ع)، الأمالی، شیخ طوسی، جلد ۱، صفحه ۲۸، ترجمه استادولی، جلد ۱، صفحه ۴۰
	امام صادق (ع)، الخصال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۶۴، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۲۴۰
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۱، صفحه ۳۵، ترجمه آیت الهی، جلد ۱، صفحه ۷۱
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۱، صفحه ۳۵، ترجمه مصطفوی، جلد ۱، صفحه ۴۳
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۴۱۰، ترجمه آیت الهی، جلد ۴، صفحه ۲۲۳
	حضرت محمد (ص)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۵، صفحه ۵۰، فروغ کافی، جلد ۵، صفحه ۱۲۳
	امام علی (ع)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۲، صفحه ۲۱۸، ترجمه رضایی، جلد ۲، صفحه ۲۲
حضرت محمد (ص)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۱، صفحه ۱۳، ترجمه مسترحمی، جلد ۱، صفحه ۳۰	
امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۵۶، صفحه ۶۷، ترجمه کمره ای، جلد ۳، صفحه ۵۹	
امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شعبه حرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۹۱، ترجمه حسن زاده، جلد ۱، صفحه ۳۲۳	
امام حسن عسگری (ع)، تحف العقول، ابن شعبه حرّانی، جلد ۱، صفحه ۴۸۹، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۴۶۳	
امام صادق (ع)، توحید المفضل، مفضل بن عمر جعفری، جلد ۱، صفحه ۸۷، ترجمه میرزایی، جلد ۱، صفحه ۸۲	
امام صادق (ع)، تحف العقول، ابن شعبه حرّانی، جلد ۱، صفحه ۳۳۹، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۳۶۲	
امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۴، صفحه ۲۴۰، ترجمه رضایی، جلد ۱، صفحه ۳۷۹	

مؤلفه	مصادق
پرداخت به	حضرت محمد (ص)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۵، صفحه ۳۸۲، فروع کافی، جلد ۶، صفحه ۲۳۵
موقع حقوق	امام صادق (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۶، صفحه ۲۶۸، ترجمه کمره ای، جلد ۸، صفحه ۱۹۷
مردم	امام صادق (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۱۶۷، ترجمه بلاغی و غفاری، جلد ۲، صفحه ۵۲۰
	امام صادق (ع)، مکارم الأخلاق، حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۴۲۴، ترجمه میرباقری، جلد ۲، صفحه ۳۷۶
پرورش	
استعدادهای در	امام سجاد (ع)، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۲۰۴، ترجمه غفاری، جلد ۱، صفحه ۴۵۵
جامعه	
توجه به	سبا/ ۱۹ - نهج البلاغه: نامه/ ۵۳
حقوق	
نیازمندان	امام علی (ع)، تحف العقول، بن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۲۶، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۱۴۳
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۲۶۵، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۳۶۴
	امام صادق (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۵، صفحه ۳۳۹، ترجمه خسروی، جلد ۲، صفحه ۲۱۳
رعایت	امام حسن (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۳، صفحه ۳۱۲، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۱۹۸
اصول حقوق	امام سجاد (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۲۵۵، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۲۳۸
بشر	امام صادق (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۳۶۰، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۳۳۹
	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۱۶۹
	امام حسین (ع)، مشیر الأحزان، جعفر بن محمد بن نما حلی، جلد ۱، صفحه ۱۴۹، در سوگ امیر آزادی، جلد ۱، صفحه ۱۷۹
	امام علی (ع)، الأمالی، شیخ طوسی، جلد ۱، صفحه ۵۴۵، ترجمه حسن زاده، جلد ۲، صفحه ۳۷۷
برابری در	حضرت محمد (ص)، الخصال، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۳۶۳، ترجمه جعفری، جلد ۲، صفحه ۴۱
بیت المال)	
وجوه	امام رضا (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۴۹، صفحه ۲۷۷، ترجمه خسروی، جلد ۱، صفحه ۲۵۴
عمومی)	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵، ترجمه حسن زاده، جلد ۱، صفحه ۳۱۱
	امام رضا (ع)، الرسالة الذهبیة، محمد مهدی نجف، جلد ۱، صفحه ۳، ترجمه امیرصادق جلد ۱، صفحه ۷۸
رعایت	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۵۹، صفحه ۳۰۶، ترجمه کمره ای، جلد ۶، صفحه ۲۵۹
بهداشت	امام حسین (ع)، مشیر الأحزان، جعفر بن محمد بن نما حلی، جلد ۱، صفحه ۵۴، در سوگ امیر آزادی، جلد ۱، صفحه ۱۹۸
	امام صادق (ع)، مکارم الأخلاق، حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۴۳۳، در ترجمه میر باقری، جلد ۲، صفحه ۴۱۱
	بقره/ ۲۱۲ - آل عمران/ ۱۵ - اعراف/ ۳۵ - نحل/ ۳۱ - حج/ ۳۷ - ص/ ۲۸ - ص/ ۵۰ - زمر/ ۲۸
	قصص/ ۸۳ - جاثیه/ ۱۹ - محمد/ ۱۵ - طور/ ۱۷ - حاقه/ ۴۸ - نبا/ ۳۱ - لیل/ ۵ - نهج البلاغه: حکمت/ ۲۴۲
	حضرت محمد (ص)، الخصال، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۱۴۵، در ترجمه قهری، جلد ۱، صفحه ۱۶۳
	امام صادق (ع)، الأمالی، شیخ مفید، جلد ۱، صفحه ۲۷۰، ترجمه استادولی، جلد ۱، صفحه ۳۰۴
رعایت پرهیز	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۴، صفحه ۴۶، فروع کافی، جلد ۳، صفحه ۱۲۱
کاری	حضرت محمد (ص)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۱۱۶، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۱۷۹
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۴۶، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۴۴
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۱۰۵، ترجمه مصطفوی، جلد ۳، صفحه ۱۶۴
	امام صادق (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۶۸، صفحه ۷، ترجمه موسوی همدانی، جلد ۲، صفحه ۱۴

مؤلفه	مصادق
	حضرت محمد (ص)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۲۵
	امام رضا (ع)، عیون الأخبار، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۳۸، ترجمه آقا نجفی، جلد ۲، صفحه ۲۷۵
	حضرت محمد (ص)، کنز الفوائد، شیخ ابو الفتح، محمد بن علی بن عثمان کراجکی طرابلسی، جلد ۲، صفحه ۱۰، گنجینه معارف شیعه امامیه، جلد ۲، صفحه ۷
رعایت حقوق بینوایان	امام کاظم (ع)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۱، صفحه ۱۳۳، ترجمه رضایی، جلد ۱، صفحه ۳۲۳
	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۴، صفحه ۴۱۲، ترجمه رضایی، جلد ۱، صفحه ۴۲۳
	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵، ترجمه جنتی، جلد ۱، صفحه ۲۸۵
امام علی (ع)، کشف الیقین، علامه حلی، جلد ۱، صفحه ۳۶۵، ترجمه علوی، جلد ۱، صفحه ۳۵۵	
رعایت حقوق حکومت توسط مردم	نهج البلاغه: خطبه/ ۲۱۶ - خطبه/ ۳۴
	امام صادق (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۳۱۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۳۳۹
	نساء/ ۴ - نساء/ ۳۲ - احزاب/ ۲۸ - احزاب/ ۳۷ - احزاب/ ۴۹ - احزاب/ ۵۸ - نهج البلاغه: خطبه/ ۷۹ - خطبه/ ۸۰
رعایت حقوق زن	امام صادق (ع)، مکارم الأخلاق، حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۲۱۶، ترجمه میرباقری، جلد ۱، صفحه ۴۱۴
	نهج البلاغه: خطبه/ ۳۴ - خطبه/ ۲۱۶
	امام سجاد (ع)، تحف العقول ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۲۶۱، ترجمه حسن زاده، جلد ۱، صفحه ۴۵۹
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	نساء/ ۳۶ - نهج البلاغه: خطبه/ ۱۶۷
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۷، صفحه ۲۳۴، فروع کافی، جلد ۱۰، صفحه ۲۷
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۷، صفحه ۲۹۲، فروع کافی، جلد ۱۰، صفحه ۱۷۵
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	امام علی (ع)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۱، صفحه ۴۷، ترجمه رضایی، جلد ۱، صفحه ۱۱۶
	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۹۶، ترجمه جعفری، جلد ۱، صفحه ۱۷۸
	امام صادق (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۵۶۴، ترجمه بلاغی و غفاری، جلد ۲، صفحه ۲۹۳
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	امام باقر (ع)، وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، جلد ۱۶، صفحه ۵۲، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۳۲۸
	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۱۸۲
	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شُعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۳۱۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۳۳۹
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	امام حسین (ع)، مثير الأحزان، جعفر بن محمد بن محمد بن علی، جلد ۱، صفحه ۵۰، در سوگ امیر آزادی، جلد ۱، صفحه ۱۸۱
	امام صادق (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۱، صفحه ۵۶۴، ترجمه کمره ای، جلد ۲، صفحه ۲۹۳
	امام باقر (ع)، وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، جلد ۱۶، صفحه ۵۲، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۳۲۸
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۷، صفحه ۲۳۴، فروع کافی، جلد ۱۰، صفحه ۲۷
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۷، صفحه ۲۹۲، فروع کافی، جلد ۱۰، صفحه ۱۷۵
	امام سجاد (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۴۶، صفحه ۹۵، ترجمه خسروی، جلد ۱، صفحه ۶۵
رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۵، صفحه ۶۸، ترجمه خسروی، جلد ۲، صفحه ۶۳
	امام حسین (ع)، مثير الأحزان، جعفر بن محمد، جلد ۱، صفحه ۴۹، در سوگ امیر آزادی، جلد ۱، صفحه ۱۷۹

مؤلفه	مصادق
	امام علی (ع)، مکارم الأخلاق، حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۲۱۴، ترجمه میر باقری، جلد ۲، صفحه ۱۰۵
	امام باقر (ع)، من لا یحضره الفقیه، شیخ صدوق، جلد ۴، صفحه ۱۳۳، ترجمه بلاغی و غفاری، جلد ۵، صفحه ۵۱۵
	امام علی (ع)، وسائل الشیعۀ، شیخ حر عاملی، جلد ۱۶، صفحه ۲۳، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۲۹۷
	آل عمران/ ۱۸ - آل عمران/ ۲۱ - آل عمران/ ۲۲ - نساء/ ۵۸ - نساء/ ۱۳۵ - مائده/ ۸ - ابراهیم/ ۱
	مائده/ ۴۲ - انعام/ ۱۱۵ - انعام/ ۱۳۴ - انعام/ ۱۵۲ - اعراف/ ۲۸ - یونس/ ۴۷ - هود/ ۸۵ - انبیاء/ ۴۶
	ص/ ۲۶ - غافر/ ۴۸ - نحل/ ۹۰ - شوری/ ۱۵ - حجرات، ۹ - متحه/ ۸ - نهج البلاغه: حکمت/ ۳۱
	نهج البلاغه: حکمت/ ۲۲۴ - حکمت/ ۲۳۱ - حکمت/ ۴۳۷ - حکمت/ ۴۷۶ - حکمت/ ۴۷۰ - خطبه/ ۱۵
	خطبه/ ۱۸ - خطبه شماره/ ۳۳ - خطبه/ ۸۷ - خطبه/ ۱۳۱ - خطبه/ ۱۷۸ - خطبه/ ۱۸۵ - خطبه/ ۱۹۱
	خطبه/ ۲۱۶ - خطبه/ ۲۰۹ - خطبه/ ۲۲۴ - نامه/ ۴۶ - نامه/ ۵۱
رعایت عدالت	امام کاظم (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۷، صفحه ۱۷۴، فروع کافی، جلد ۹، صفحه ۴۲۷
	امام باقر (ع)، الأمالی، شیخ مفید جلد ۱، صفحه ۹۵، ترجمه استادولی، جلد ۱، صفحه ۱۰۷
	امام صادق (ع)، الأمالی، شیخ طوسی، جلد ۱، صفحه ۶۷۹، ترجمه حسن زاده، جلد ۲، صفحه ۶۶۷
	امام علی (ع)، الغارات، ابراهیم بن محمد، جلد ۲، صفحه ۶۳۶، ترجمه آیتی، جلد ۱، صفحه ۳۲۰
	امام صادق (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۱، صفحه ۴۱۹، ترجمه مصطفوی، جلد ۲، صفحه ۲۸۶
	امام علی (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۱، صفحه ۸۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۲۴۹
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۲، صفحه ۳۰۰، ترجمه آیت الهی، جلد ۳، صفحه ۷۹۹
	امام رضا (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۴۹، صفحه ۲۷۵، ترجمه خسروی، جلد ۱، صفحه ۲۵۲
	امام هادی (ع)، بحار الأنوار (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۲، صفحه ۱۹۷، ترجمه کمره ای، جلد ۲، صفحه ۱۲۴
	امام علی (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۲، صفحه ۳۲۰، ترجمه کمره ای، جلد ۲، صفحه ۲۰۱
	امام صادق (ع)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۷۲، صفحه ۳۵۳، ترجمه کمره ای، جلد ۲، صفحه ۲۲۱
	حضرت فاطمه (س)، بحار الأنوار، محمدباقر مجلسی، جلد ۸۳، صفحه ۱۰۲، ترجمه روحانی، جلد ۱، صفحه ۱۰۴۲
	حضرت محمد (ص)، تحف العقول، ابن شعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۵، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۲۵
رعایت عدالت	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۸۸، ترجمه کمره ای، جلد ۱، صفحه ۸۶
	امام حسین (ع)، مثير الأحزان، جعفر بن محمد بن نما حلی، جلد ۱، صفحه ۲۳، در سوگ امیر آزادی، جلد ۱، صفحه ۱۹۸
	حضرت محمد (ص)، تنبیه الخواطر و نهضة النواظر، وزّام بن ابی فراس حلی، جلد ۱، صفحه ۱۶۷، ترجمه عطائی، جلد ۱، صفحه ۳۱۲
	حضرت محمد (ص)، مشکاة الأنوار، علی بن حسن بن فضل طبرسی، جلد ۱، صفحه ۳۱۶، ترجمه محمدی و هوشمند، جلد ۱، صفحه ۶۷۳
	امام باقر (ع)، وسائل الشیعۀ، شیخ حر عاملی، جلد ۱۵، صفحه ۱۸۶، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۳۵
	امام کاظم (ع)، وسائل الشیعۀ، شیخ حر عاملی، جلد ۱۵، صفحه ۲۲۲، ترجمه افراسیابی، جلد ۱، صفحه ۸۲
	نهج البلاغه: خطبه/ ۳۴
رعایت عدالت در تقسیم بیت المال	حضرت محمد (ص)، الإرشاد، شیخ مفید، جلد ۱، صفحه ۳۸، ترجمه ساعدی خراسانی، جلد ۱، صفحه ۳۶
	حضرت محمد (ص) الاخصال، شیخ صدوق، جلد ۲، صفحه ۳۶۲، ترجمه کمره ای، جلد ۲، صفحه ۱۲۰
	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۱، صفحه ۴۰۵، ترجمه آیت الهی، جلد ۲، صفحه ۳۶۹
	امام علی (ع)، إرشاد القلوب، حسن بن ابی الحسن دیلمی، جلد ۲، صفحه ۳۲۱، ترجمه رضایی، جلد ۲، صفحه ۲۶۰
	حضرت محمد (ص)، تحف العقول، ابن شعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵، ترجمه جنتی، جلد ۱، صفحه ۲۸۵

مؤلفه	مصادیق
رفع تبعیض	امام باقر (ع)، الکافی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، جلد ۸، صفحه ۱۸، ترجمه کمره ایی، جلد ۱، صفحه ۴۷
رفع مشکلات مردم	مانده / ۴۸
عمل به عهد و تعهدات	آل عمران / ۷۶
منت نهادن به زبر دستان	نهج البلاغه: نامه / ۵۳
نفی طبقات اجتماعی	امام علی (ع)، تحف العقول، ابن شعبه خُرّانی، جلد ۱، صفحه ۱۲۶، ترجمه کمره ایی، جلد ۱، صفحه ۱۴۳

با توجه به حجم بالای مطالب، برای مؤلفه های رعایت عدالت، اجتناب از فساد، رعایت پرهیزکاری و رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر یک مورد نمونه از نشانه های یافت شده در متون اسلامی ارائه می گردد که خوانندگان محترم مقاله می توانند با توجه به استناد در متون اسلامی به بررسی موارد بپردازند.

رعایت عدالت:

خدا به یکتایی خود گواهی دهد که جز ذات اقدس او که نگهبان عدل و درستی است خدایی نیست، و فرشتگان و دانشمندان نیز به یکتایی او گواهی دهند؛ نیست خدایی جز او که (بر همه چیز) توانا و داناست (آل عمران/۱۸).

اجتناب از فساد:

کسانی که عهد خدا را پس از محکم بستن می شکند و رشته ای را که خدا امر به پیوند آن کرده می گسلند و در میان اهل زمین فساد می کنند، ایشان به حقیقت زیانکارند (بقره/۲۷).

رعایت پرهیزکاری:

تقوا و پرهیزکاری پیشه کن هرچند کم باشد و میان خود و خدا پرده ای قرار ده هرچند نازک باشد (نهج البلاغه / نامه ۲۴۲).

رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر:

مسلمان کسی است که مسلمان ها از دست و زبان او آسوده باشند، مگر که پای حق در میان آید و آزار رساندن مسلمان روا نیست، مگر آن جا که خداوند واجب فرموده است (نهج البلاغه/خطبه ۱۶۷).

بحث و نتیجه گیری

امروزه در گزارشگری نوین، از شرکت ها خواسته می شود که آثار مختلف فعالیت های خود را در زمینه مسائل اجتماعی افشا کنند. با توجه به اهمیت گزارشگری توسعه پایدار در جهان و همچنین

فقدان منبع یا مرجعی برای ارزیابی شرکت‌ها از لحاظ میزان افشای بعد اجتماعی گزارشگری پایدار در ایران، در این پژوهش، مولفه‌های بعد اجتماعی گزارشگری توسعه پایدار در قرآن و احادیث استخراج گردیده است. در شناسایی معیارهای اجتماعی گزارشگری پایدار، رعایت عدالت (۵۹ مصداق)، اجتناب از فساد (۲۹ مصداق)، رعایت پرهیزکاری (۲۶ مصداق)، رعایت حقوق مردم نسبت به یکدیگر و آموزش دادن (۲۱ مصداق)، اجتناب از حسد و رعایت حقوق زن (۹ مصداق)، رعایت اصول حقوق بشر (۷ مصداق)، رعایت عدالت در تقسیم بیت المال (۶ مصداق)، اشتغال، پرداخت به موقع حقوق مردم، برابری در بیت المال، رعایت بهداشت و رعایت حقوق بینوایان (۴ مصداق)، توجه به حقوق نیازمندان، رعایت حقوق حکومت توسط مردم و رعایت حقوق مردم توسط حکومت (۳ مصداق)، منت ننهادهن به زیر دستان (۲ مصداق) اهدای هدایا، بها دادن به سرمایه‌های انسانی، پرورش استعدادها در جامعه، رفع تبعیض، رفع مشکلات مردم، عمل به عهد و تعهدات و نفی طبقات اجتماعی (۱ مصداق) را دارا می‌باشند.

بررسی دقیق مولفه‌های استخراج شده در این پژوهش از متون اسلامی با مولفه‌های استخراج شده در پژوهش‌های قبلی، حاکی از آن است که مولفه‌های اجتناب از فساد، اشتغال، اهدای هدایا، آموزش دادن، بها دادن به سرمایه‌های انسانی، رعایت بهداشت، رعایت حقوق زن و رفع تبعیض با مولفه‌های استخراجی در پژوهش‌های قبلی مشترک بوده و الباقی مولفه‌ها برای اولین بار از متون دینی استخراج و ارائه می‌گردد.

یک اجتماع اگر بخواهد باقی و برقرار بماند باید متعادل باشد، یعنی هر چیزی در آن به قدر لازم (نه به قدر مساوی) وجود داشته باشد. یک اجتماع متعادل به کارهای فراوان اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، قضائی و تربیتی احتیاج دارد و این کارها بایستی میان افراد تقسیم شود.

از طرف دیگر عدالت یکی از مفاهیم محوری و اساسی اندیشه‌های سیاسی و اجتماعی و یکی از اصول زیربنایی و پایه‌ای هر نظامی به حساب می‌آید. به طوری که می‌توان گفت فلسفه شکل‌گیری دولت‌ها و سنگ بنای مشروعیت اقدامات آنها در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، پیاده‌سازی عدالت در جامعه است. بررسی دیدگاه اسلام در خصوص عدالت نیز به این موضوع تاکید دارد که عدالت و عدالت خواهی برخاسته از نهاد و طبع درونی انسان بوده و یکی از دیرینه‌ترین خواسته‌ها و آمال بشر می‌باشد. در بحث توسعه پایدار یک بعد مهم و اساسی عدالت بین نسلی است. بدین معنا که فرآیند توسعه نباید به گونه‌ای باشد که توانایی نسل‌های آینده را در برآورده کردن نیازهایشان محدود گردد. خداوند تبارک و تعالی در این خصوص می‌فرماید: همانا خدا به شما امر می‌کند که امانت‌ها را به صاحبانش باز دهید و چون حاکم بین مردم شوید به عدالت داوری کنید. همانا خدا شما را پند نیکو می‌دهد، که خدا شنوا و بیناست (نساء/ ۵۸). در نگاه اسلام

همان طور که افراد گوناگون هیچ ترجیحی بر یکدیگر ندارند و همچنین افراد نسل های گوناگون نیز در این مساله از فرصت های یکسان برخوردار هستند و سبقت و یا تاخیر نسلی بر نسل دیگر سبب بهره مندی بیشتر و یا محرومیت آن نخواهد شد.

با توجه به اینکه ایران کشوری اسلامی با حاکمیت اصول و موازین اسلامی بر قوانین و مقررات است لازم می نماید که پیاده سازی اصول حاکمیت شرکتی با بهره گیری از روح اسلامی باشد. که راهنمایی های بی نظیری را ارائه می کند. از دیدگاه قرآن کریم، تمامی کاینات از جمله انسان، منابع و ابزارهای تولید، مخلوق خداوند علیم و حکیم هستند. قرآن کریم اصرار دارد به انسان بیاموزد و به این نکته توجه دهد که از عوامل زمینه ساز گرفته تا عوامل مباشر در تولید، همه مخلوق اویند. و او خدایی است که بادها را به بشارت باران رحمت خویش در پیش فرستد، تا چون بار ابرهای سنگین را بر دارند ما آنها را به شهر و دیاری که (از بی آبی) مرده است برانیم و بدان سبب باران فرو فرستیم و هرگونه ثمر و حاصل از آن بر آوریم، همین گونه مردگان را هم از خاک برانگیزیم، باشد که (بر احوال قیامت خود) متذکر گردید (اعراف / ۵۷).

با یک جمع بندی می توان نتیجه گیری کرد سازمان ها و شرکت ها در کشورهای اسلامی به عنوان یکی از مهم ترین ابزارها و الزامات توسعه و پیشرفت جوامع، ملزم به گزارش نتایج حاصل از فعالیت های خود هستند. به همین دلیل، به کار گیری چارچوب گزارشگری مناسب، نقش بسزایی در راستای دستیابی به اهداف توسعه پایدار خواهد داشت. در پایان انتظار بر این است که این پژوهش علاوه بر غنا بخشیدن بر ادبیات مطالعه افشای اطلاعات مربوط به گزارشگری توسعه پایدار، بتواند برای تحلیل گران، مدیران و نیز سیاست گذاران امور شرکتی مفید باشد تا با تدوین سیاست های مناسب در حوزه مسائل اجتماعی گزارشگری توسعه پایدار، اطلاعات شفاف تری را در اختیار دینفان قرار دهد که در نهایت باعث عملکرد پایدار شرکت ها در بلند مدت شود. لذا با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می شود سازمان های تدوین کننده استانداردهای حسابداری و حسابداری و سایر ارگان های مربوطه نسبت به ارائه رویه های مناسب برای افشای اطلاعات اجتماعی در گزارش های سالانه شرکت ها اقدامات لازم را به عمل بیاورند. از جانب دیگر به سازمان بورس اوراق بهادار کشور پیشنهاد می شود که شرکت ها را از نظر افشای اطلاعات بعد اجتماعی گزارشگری توسعه پایدار رتبه بندی نماید.

منابع

- احمدپور، احمد و فرمانبردار، مریم. (۱۳۹۴). بررسی ارتباط بین افشای اطلاعات مسئولیت اجتماعی شرکتها و رقابت بازار محصول. فصلنامه حسابداری مالی، ۷ (۲۶)، صص ۱۰۳-۱۲۴.
- احمدی، ابوالفضل؛ نوابخش، مهرداد و ادهمی، عبدالرضا. (۱۴۰۰). تحلیل جامعه شناختی ذائقه های دینی مردم ایران. فصلنامه تغییرات اجتماعی - فرهنگی، ۱۶ (۶۳)، صص ۱-۱۹.
- امیربیگی لنگرودی، حبیب؛ کردستانی، غلامرضا و رضایی، فرزین. (۱۳۹۹). ارزیابی الگوی حسابداری مدیریت برای توسعه پایدار. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۹ (۳۳)، صص ۲۳۹-۲۵۹.
- پورخانی، مظفر و جهانشاد، آریتا. (۱۴۰۰). ارائه الگو برای افشاء پایداری شرکتی و ارزیابی عوامل مرتبط با تئوری مشروعیت بر گزارشگری آن. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۳ (۴۹)، صص ۱۷۷-۲۰۴.
- حاجی علی زاده، سحر؛ خواجه حسنی، میترا و امیری، علی. (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین تئوری ذینفعان، مسئولیت اجتماعی شرکت ها و عملکرد مالی. فصلنامه رویکرد های پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۴ (۵۰)، صص ۹۲-۱۰۲.
- حساس یگانه، یحیی و برزگر، قدرت اله. (۱۳۹۴). مدلی برای افشای مسئولیت اجتماعی و پایداری شرکت ها و وضعیت موجود آن در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران. فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۸ (۲۹)، صص ۹۱-۱۱۰.
- حساس یگانه، یحیی، برزگر، قدرت اله. (۱۳۹۳). مبانی نظری مسئولیت اجتماعی و پارادایم تحقیقاتی آن در حرفه حسابداری. حسابداری مدیریت، ۷ (۲۲)، صص ۱۰۹-۱۳۳.
- خنیفر، حسین و مسلمی، ناهید. (۱۳۹۷). اصول و مبانی روش های پژوهش کیفی. تهران: انتشارات نگاه دانش.
- رحیمی، صالح. (۱۳۹۵). توسعه پایدار از منظر دین مبین اسلام. فصلنامه مهندسی فرهنگی، ۱۰ (۸۶)، صص ۹۰-۱۰۴.
- ریمی، جعفر؛ نوروزی، محمد و ایمانی، امید. (۱۳۹۶). افشای مسئولیت اجتماعی در عصر بحران مالی. مطالعات حسابداری و حسابرسی، ۶ (۲۲)، صص ۷۰-۸۱.
- ساریخانی، مهدی؛ ایزدی نیا، ناصر و دانی کریم زاده، سعید. (۱۳۹۸). بررسی قصد گزارشگری تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه ریزی شده و نقش تعدیل گری شدت اخلاقی. دانش حسابداری مالی، ۶ (۱)، صص ۷۵-۱۰۵.
- سلطانی پور، فرزانه و دمازی، بهزاد. (۱۳۹۵). وضعیت توسعه پایدار در ایران. مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۱۴ (۴)، صص ۱-۱۴.
- شاکر، ذوالفقار و جعفری، علی. (۱۴۰۰). بررسی عوامل اجتماعی موثر بر گرایش دانشجویان دانشگاه خوارزمی به استفاده از شبکه های مجازی. فصلنامه تغییرات اجتماعی - فرهنگی، ۱۸ (۷۱)، صص ۸۶-۱۰۱.
- شوماخر، ارنست اف. (۱۳۹۹). کوچک زیباست: اقتصاد با ابعاد انسانی. تهران: سروش.
- عباسی استمال، محمد رضا؛ زینالی، مهدی، برادران حسن زاده، رسول و بادآور نهندی، یونس. (۱۴۰۰). تحلیل شکاف فازی افشای اطلاعات مربوط به حسابداری توسعه پایدار با رویکرد آمیخته در ایران. دو فصلنامه علمی حسابداری دولتی، ۸ (۱)، صص ۲۹-۵۲.
- عبدی، مصطفی؛ کردستانی، غلامرضا و رضا زاده، جواد. (۱۳۹۸). طراحی الگوی منسجم گزارشگری پایداری شرکت ها. پژوهش های حسابداری مالی، ۴ (۱۱)، صص ۲۳-۴۴.

- فاضلی، محمد؛ فتاحی، سجاد و زنجان رفیعی، سیده نسترن. (۱۳۹۲). توسعه اجتماعی، شاخص ها و جایگاه ایران در جهان. مجله مطالعات توسعه اجتماعی فرهنگی، ۲ (۱)، صص ۱۵۹-۱۸۲.
- فخاری، حسین؛ ملکیان، اسفندیار و جفایی رهنی، منیر. (۱۳۹۶). تبیین و رتبه بندی مولفه ها و شاخص های گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی به روش تحلیل سلسله مراتبی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار. دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، ۴ (۲)، صص ۱۵۳-۱۸۷.
- فراهانی فر، سعید. (۱۳۸۴). توسعه پایدار بر محور عدالت. فصلنامه اقتصاد اسلامی، ۵ (۱۹)، صص ۹۱-۱۲۲.
- فراهانی فر، سعید. (۱۳۸۶). عدالت بین نسلی در بهره برداری از منابع طبیعی. فصلنامه اقتصاد اسلامی، ۷ (۲۵)، صص ۱۵۶-۱۲۵.
- فرخی، مجتبی؛ غلامی جمکرانی، رضا؛ کاشانی پور، محمد؛ مهربان پور، محمد رضا و میثمی، حسین. (۱۳۹۹). ابعاد و مؤلفه های کلیدی گزارشگری پایداری شرکتی با رویکرد اسلامی. معرفت اقتصاد اسلامی، ۱۱ (۲)، صص ۱۷۳-۱۹۰.
- قانعی راد، محمد امین. (۱۳۸۴). رویکرد توسعه اجتماعی به برنامه های فقرزدایی در ایران. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۵ (۱۸)، صص ۲۶۳-۲۹۸.
- قطب، سید محمد. (۱۳۹۲). عدالت اجتماعی در اسلام. قم: انتشارات بوستان کتاب قلم.
- کاظم پور، مرتضی؛ کاشان پور، محمد؛ یزدی فر، حسن و حمیدی زاده، علی. (۱۳۹۹). چهارچوبی برای رتبه بندی افشای مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها. پژوهش های حسابداری مالی، ۱۲ (۱)، صص ۱۰۳-۱۲۴.
- کردلو، محمد رضا؛ رحیم زاده، اشکان و محمدی، بهرام. (۱۳۹۶). ضرورت تهیه گزارشگری پایداری؛ اصول و ساختار آن. فصلنامه پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری، ۲ (۲)، صص ۱۶۷-۱۷۶.
- کردستانی، غلامرضا و محمدی، مریم. (۱۳۹۹). شاخص های ارزیابی پایداری مالی بخش عمومی. مطالعات حسابداری و حسابرسی، ۹ (۳۵)، صص ۵-۱۶.
- کردستانی، غلامرضا؛ قادر زاده، سید کریم و حقیقت، حمید. (۱۳۹۷). تأثیر افشای مسئولیت اجتماعی بر معیارهای حسابداری، اقتصادی و بازار ارزیابی عملکرد شرکت ها. پیشرفت های حسابداری، ۱۰ (۱)، صص ۲۱۷-۱۸۷.
- محمود خانی، مهناز؛ رحمانی، علی؛ همایون، سعید و نیاکان، لیلی. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه های گزارشگری پایداری در صنعت بیمه. حسابداری ارزشی و رفتاری، ۶ (۱۱)، صص ۱۸۷-۲۱۶.
- مران جوری، مهدی و علیخانی، رضیه. (۱۳۹۳). افشای مسئولیت اجتماعی شرکت ها و راهبری شرکتی. بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۲۱ (۳)، صص ۳۲۹-۳۴۸.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن. (۱۳۸۰). راهبردهایی در ارتباط با تحقق عدالت اجتماعی و توسعه پایدار. مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، ۴۵ (۱۵۷)، صص ۲۷۹-۲۹۲.
- مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۹۳). قرآن کریم. قم: کاتبان وحی.
- ملکیان، اسفندیار و سلمانی، رسول. (۱۳۹۲). حسابداری محیط زیست از منظر اسلام. فصلنامه حسابداری و منافع اجتماعی، ۳ (۴)، صص ۱۲۳-۱۳۴.
- موسوی، سیده نسرين و شاد منامن، محمد رضا. (۱۴۰۰). بررسی و تحلیل مضامین اجتماعی - فرهنگی با تاسی از آموزه های نهج البلاغه. فصلنامه تغییرات اجتماعی - فرهنگی، ۱۸ (۷۱)، صص ۱۲۴-۱۳۳.

مهرانی، ساسان؛ کرمی، غلامرضا و سید حسینی، سید مصطفی. (۱۳۹۶). تئوری حسابداری. تهران: انتشارات نگاه دانش.

واعظ زاده، ساجده؛ نقدی، اسداله و ایاسه علی. (۱۳۹۴). مولفه های پایداری اجتماعی در برنامه های توسعه ایران. مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۷ (۲)، صص ۴۵-۵۹.

Abdulrazak, S. and Ahmad, F. (2014). Sustainable Development: A Malaysian Perspective. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol 164 (2), pp 237-241.

Al Qaradawi, Y.(2005). How Islam cares about the environment. Chauhan, Mukesh. *The Chartered Accountant. Concept of Environmental Accounting and Practice in India.*

Aras, G. and Crowther, D.(2008). Governance and sustainability: an investigation into relationship between corporate governance and corporate sustainability. *Management Decision*, vol 46 (3), pp 443 - 448.

Eccles, R. and Serafeim, G. (2013). The Big Idea: The Performance Frontier: Innovating for a Sustainable Strategy. *Harvard Business Review*, vol 91(5), pp 50-60.

Elkington, J. (2006). Governance for sustainability. *Corporate Governance An International Review*, vol 14 (6), pp 522-529.

Herzig, C. and Schaltegger, S. (2011). Corporate sustainability reporting: an overview. *Boston Dordrecht London*, vol 21 (1), pp 301-324.

Kiron, D., Kruschwitz, N., Haanaes, K., Reeves, M. and Goh, E. (2013). The innovation bottom line. Portions of This Article Previously Appeared in *The Benefits of Sustainability-Driven Innovation. MIT Sloan Management Review*, vol 54 (2), pp 69-73.

Kleine, A and Hauff, M. (2017). Sustainability driven Implementation of Corporate Social Responsibility. Application of the Integrative Sustainability Triangle. *Journal of Business Ethics*, vol 85 (1), pp 517- 533.

- Laskar, N. (2019). Does Sustainability Reporting Enhance Firms Profitability? A Study on Select Companies from India and South Korea. *Indian Journal of Corporate Governance*, vol 12 (1), pp 2-20.
- Lioret, A. (2016). Modeling Corporate Sustainability Strategy. *Journal of Business Research*, Vol 69 (2) , pp 418-425.
- Luo, X. and Bhattacharya, C. (2009). The debate over doing good: Corporate social performance, strategic marketing levers, and firm-idiosyncratic risk. *Journal of Marketing*, vol 73 (1), pp 198–213.
- Olthuis, B. and Oever, K. (2020). The board of directors and CSR: How does ideological diversity on the board impact CSR?. *Journal of Cleaner Production*, vol 251 (1), pp 1-10.
- Rezaee, Z. Alipour, M. , Faraji, O. Jamshidi, N, and Ghanbarim, M. (2020). Environmental Disclosure Quality and Risk-Taking: Moderating Effect of Corporate Governance, Sustainability Accounting, Management and Policy *Journal*, vol 12 (4) , pp 733-766.
- Roosa, A. (2010). Sustainable Development Handbook. *Cogeneration & Distributed Generation Journal* ,vol 24 (1), pp 73-75.
- Staniskis, J. and Arbaciauskas, V. (2009). Sustainability Performance Indicators for Industrial Management Environmental Research. *Engineering and management*, vol 2 (48), pp 42-50.
- Schaltegger, S. and Csutora, M. (2012). Carbon accounting for sustainability and management. Status quo and challenges. *Journal of Cleaner Production*, vol 36 (1), pp 1-16.
- Saunila, M., Nasiri, M., Ukko, J., and Rantala, T. (2019). Smart technologies and corporate sustainability: The mediation effect of corporate sustainability strategy. *Computers in Industry*, vol 108 (1), pp 178- 185.
- Tilling, M. (2004). Some Thoughts on Legitimacy Theory in Social and Environmental Accounting. *Social and Environmental Accountability Journal*. Vol 24 (2), pp 3-7.

- UNIRSD. (2016). Transformations to Equity and Sustainability: UNIRSD Strategy 2016-2020.
- U.S. Government Accountability Office, Report to Congressional Addressees . (2011). Available at: <http://www.gao.gov>.
- Villiers, C. and Maroun, W. (2018). The Future of Sustainability Accounting and Integrated Reporting. Sustainability accounting and integrated reporting, Routledge: Abingdon, UK.
- Zhang, J. (2017). Users' perceptions of the drivers for corporate sustainability disclosures made by Chinese listed companies. Theses: Doctorates and Masters, Edith Cowan University.

پیوست شماره ۱ : ۱۴۸ جلد کتب نمونه پژوهش

ردیف	کتاب	مؤلف	مترجم
۱	أسرار آل محمد عليهم السلام (ترجمه كتاب سليم)	هالالی، سلیم بن قیس	انصاری زنجانی خوئینی، اسماعیل
۲	تاریخ سیاسی صدر اسلام (ترجمه كتاب سليم)	هالالی، سلیم بن قیس	افتخار زاده، محمود رضا
۳	الصحیفه السجادیه	علی بن الحسین علیه السلام، امام چهارم	فیض الاسلام اصفهانی، علی نقی
۴	الصحیفه السجادیه	علی بن الحسین علیه السلام، امام چهارم	آیتی، عبدالمحمد
۵	مصباح الشریعه و مفتاح الحقیقه	جعفر بن محمد علیه السلام، امام ششم	علامه مصطفوی، حسن
۶	نخستین گزارش مستند از نهضت عاشورا (ترجمه وقعه الطلف)	ابو مخنف کوفی، لوط بن یحیی	سلیمانی، جواد
۷	توحید مفضل	جعفی، مفضل بن عمر	مجلسی، محمد باقر بن محمد
۸	شگفتیهای آفرینش (ترجمه توحید مفضل)	جعفی، مفضل بن عمر	میرزایی، نجف علی
۹	طب الإمام الرضا علیه السلام (طب و بهداشت از امام رضا علیه السلام)	علی بن موسی الرضا علیه السلام، امام هشتم	امیر صادقی، نصیر
۱۰	صحیفه الإمام الرضا علیه السلام	علی بن موسی الرضا علیه السلام، امام هشتم	حجازی، علاء
۱۱	پیکار صفین (ترجمه وقعه صفین)	منقری، نصر بن مزاحم	اتابکی، پرویز
۱۲	تفسیر فاتحه الكتاب	حسن بن علی علیه السلام، امام یازدهم	حسینی شاهمردادی، قدرت
۱۳	الغارات	تقفی، ابراهیم بن محمد بن سعید بن هلال	آیتی، عبدالمحمد
۱۴	أصول الکافی	کلینی، محمد بن یعقوب	مصطفوی، سید جواد
۱۵	أصول الکافی	کلینی، محمد بن یعقوب	کمره ای، محمد باقر
۱۶	تحفه الأولیاء (ترجمه أصول کافی)	کلینی، محمد بن یعقوب	اردکانی، محمد علی
۱۷	الروضه من الکافی	کلینی، محمد بن یعقوب	رسولی محلاتی، هاشم
۱۸	بهشت کافی (ترجمه روضه کافی)	کلینی، محمد بن یعقوب	أزیر، حمیدرضا
۱۹	درخشان پرتوی از اصول کافی	کلینی، محمد بن یعقوب	حسینی همدانی نجفی، محمد
۲۰	الروضه من الکافی (۱ گلستان آل محمد)	کلینی، محمد بن یعقوب	کمره ای، محمد باقر
۲۱	گزیده کافی	کلینی، محمد بن یعقوب	بهبودی، محمد باقر
۲۲	إثبات الوصیه	علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول	نجفی، محمد جواد
۲۳	تحف العقول	ابن شعبه، حسن بن علی	چنتی، احمد
۲۴	تحف العقول	ابن شعبه، حسن بن علی	حسن زاده، صادق
۲۵	تحف العقول	ابن شعبه، حسن بن علی	کمره ای، محمد باقر
۲۶	تحف العقول	ابن شعبه، حسن بن علی	جعفری، بهراد
۲۷	رهاورد خرد (ترجمه تحف العقول)	ابن شعبه، حسن بن علی	اتابکی، پرویز
۲۸	الغیبه (للعنمانی)	ابن ابی زینب، محمد بن ابراهیم	غفاری، محمد جواد
۲۹	الغیبه (للعنمانی)	ابن ابی زینب، محمد بن ابراهیم	فهری زنجانی، احمد
۳۰	کامل الزیارات	ابن قولویه، جعفر بن محمد	ذهنی تهرانی، محمد جواد
۳۱	من لا یحضره الفقیه	ابن بابویه، محمد بن علی	غفاری، محمد جواد
۳۲	گلچین صدوق (گزیده من لا یحضره الفقیه)	ابن بابویه، محمد بن علی	صفا خواه، محمد حسین
۳۳	کتاب المواعظ	ابن بابویه، محمد بن علی	عطاردی قوچانی، عزیز
۳۴	الأمالی (للسدوق)	ابن بابویه، محمد بن علی	کمره ای، محمد باقر
۳۵	اسرار توحید (ترجمه التوحید للصدوق)	ابن بابویه، محمد بن علی	اردکانی، محمد علی

ردیف	کتاب	مؤلف	مترجم
۳۶	پاداش نیکبها و کیفر گناهان (ترجمه ثواب الأعمال)	ابن بابویه، محمد بن علی	مجاهدی، محمد علی
۳۷	ثواب الأعمال و عقاب الأعمال	ابن بابویه، محمد بن علی	انصاری محلاتی، محمد رضا
۳۸	ثواب الأعمال و عقاب الأعمال	ابن بابویه، محمد بن علی	حسن زاده، صادق
۳۹	ثواب الأعمال و عقاب الأعمال	ابن بابویه، محمد بن علی	غفاری، علی اکبر
۴۰	ثواب الأعمال و عقاب الأعمال	ابن بابویه، محمد بن علی	بندر ریگی، ابراهیم محدث
۴۱	الخصال	ابن بابویه، محمد بن علی	جعفری، یعقوب
۴۲	الخصال	ابن بابویه، محمد بن علی	فهری زنجانی، احمد
۴۳	الخصال	ابن بابویه، محمد بن علی	کمره ای، محمد باقر
۴۴	الخصال	ابن بابویه، محمد بن علی	مدرس گیلانی، مرتضی
۴۵	صفات الشیعه	ابن بابویه، محمد بن علی	توحیدی، امیر
۴۶	عیون أخبار الرضا علیه السلام	ابن بابویه، محمد بن علی	آقا نجفی اصفهانی، محمد
۴۷	عیون أخبار الرضا علیه السلام	ابن بابویه، محمد بن علی	مستفید، حمید رضا و غفاری، علی
۴۸	فضائل الشیعه	ابن بابویه، محمد بن علی	توحیدی، امیر
۴۹	کمال الدین	ابن بابویه، محمد بن علی	پهلووان، منصور
۵۰	کمال الدین	ابن بابویه، محمد بن علی	کمره ای، محمد باقر
۵۱	مصادقه الإخوان	ابن بابویه، محمد بن علی	خراسانی کاظمی، علی
۵۲	معانی الأخبار	ابن بابویه، محمد بن علی	محمدی شاهرودی، عبد العلی
۵۳	إعتقادات الإمامیه (للصدوق)	ابن بابویه، محمد بن علی	حسینی، محمد علی
۵۴	علل الشرائع	ابن بابویه، محمد بن علی	ذهنی تهرانی، محمد جواد
۵۵	علل الشرائع	ابن بابویه، محمد بن علی	مسترجمی، هدایت الله
۵۶	مناجات الهیات حضرت امیر علیه السلام و ما نزل من القرآن فی علی علیه السلام	مرزبانی، محمد بن عمران	اوجبی، علی
۵۷	الإرشاد للمفید	مفید، محمد بن محمد	رسولی محلاتی، هاشم
۵۸	الإرشاد للمفید	مفید، محمد بن محمد	ساعدی خراسانی، محمد باقر
۵۹	الأمالی (للمفید)	مفید، محمد بن محمد	استاد ولی، حسین
۶۰	دفاع از تشیع (ترجمه الفصول المختاره للمفید)	مفید، محمد بن محمد	خوانساری، جواد
۶۱	نبرد جمل (ترجمه الجمل و النصرة لسید الغتره فی حرب البصره)	مفید، محمد بن محمد	مهودی دامغانی، محمود
۶۲	روش تدرستی در اسلام (ترجمه طب النبی وطب الصادق علیهما السلام)	مستغفری، جعفر بن محمد	مراغی، یعقوب
۶۳	نزهه التواظر (ترجمه معدن الجواهر)	کراچکی، محمد بن علی	قمی، عباس
۶۴	گنجینه معارف شیعه امامیه (ترجمه کتاب کنز القوائد و التعجب)	کراچکی، محمد بن علی	کمره ای، محمد باقر
۶۵	شرح فارسی شهاب الأخبار (کلمات قصار پیامبر خاتم ص)	قضاعی، محمد بن سلامه	حسینی، جلال الدین
۶۶	شواهد التنزیل لقواعد التفضیل	حسکائی، عبید الله بن عبد الله	روحانی، احمد
۶۷	سیمای امام علی علیه السلام در قرآن (ترجمه شواهد التنزیل)	حسکائی، عبید الله بن عبد الله	جعفری، یعقوب
۶۸	نهج البلاغه	شریف الرضی، محمد بن حسین	دشتی، محمد
۶۹	نهج البلاغه	شریف الرضی، محمد بن حسین	شهیدی، جعفر
۷۰	نهج البلاغه	شریف الرضی، محمد بن حسین	فیض الاسلام اصفهانی، علی نقی
۷۱	نهج البلاغه	شریف الرضی، محمد بن حسین	انصاریان، حسین

ردیف	کتاب	مؤلف	مترجم
۷۲	التوادر (لراوندی)	راوندی کاشانی، فضل الله بن علی	صادق اردستانی ، احمد
۷۳	جوله‌های اعجاز معصومین علیهم السلام (ترجمه الخرائج و الجرائح)	قطب الدین راوندی، سعید بن هبه الله	محرمی، غلام
۷۴	الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی)	طبرسی، احمد بن علی	جعفری، بهراد
۷۵	الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی)	طبرسی، احمد بن علی	غفاری مازندرانی، احمد
۷۶	روضه الواعظین	فتال نیشابوری، محمد بن احمد	مهدوی دامغانی، محمود
۷۷	الآداب الدینیة للخرائج المعینة	طبرسی، فضل بن حسن	عابدی، احمد
۷۸	نثر الأذین	طبرسی، فضل بن حسن	شیخی، حمید رضا
۷۹	زندگانی چهارده معصوم علیهم السلام (ترجمه إعلام الوری)	طبرسی، فضل بن حسن	عطاردی قوچانی، عزیز الله
۸۰	کاشف الأستار (ترجمه جامع الأخبار)	شعیری، محمد بن محمد	خویدکی، شرف الدین
۸۱	مکارم الأخلاق	طبرسی، حسن بن فضل	میر باقری، ابراهیم
۸۲	اللہوف علی قتلی الطفوف	ابن طاووس، علی بن موسی	فهری زنجانی، احمد
۸۳	لہوف	ابن طاووس، علی بن موسی	میر ابوطالبی، حسن
۸۴	لہوف منظوم یا معارج المحبه (منظوم فارسی اللہوف)	ابن طاووس، علی بن موسی	تهرانی، علی
۸۵	غم نامه کربلا (ترجمه اللہوف علی قتلی الطفوف)	ابن طاووس، علی بن موسی	محمدی اشهرادی، محمد
۸۶	مہج الدعوات	ابن طاووس، علی بن موسی	طیسی، محمد تقی بن علی
۸۷	محاسبہ نفس یا روش پیشگیری از وقوع جرم (ترجمه محاسبہ النفس)	ابن طاووس، علی بن موسی	محمودی، عباس علی
۸۸	الملاحم و الفتن (ا فتنه و آشوبهای آخر الزمان)	ابن طاووس، علی بن موسی	نجفی، محمد جواد
۸۹	کشف المحجہ یا فانوس (ترجمه کشف المحجہ لثمرة المهجہ)	ابن طاووس، علی بن موسی	مبشری، اسد الله
۹۰	برنامه سعادت (ترجمه کشف المحجہ لثمرة المهجہ)	ابن طاووس، علی بن موسی	شہیدی گلپایگانی، محمد
۹۱	آداب سفر در فرهنگ نبایش (ترجمه الأمان)	ابن طاووس، علی بن موسی	محمدی شاهرودی، عبد العلی
۹۲	الطرائف	ابن طاووس، علی بن موسی	الهامی، داوود
۹۳	ادب حضور (ترجمه فلاح السائل)	ابن طاووس، علی بن موسی	روخی، محمد
۹۴	کشف الغمہ	اربلی، علی بن عیسی	زواره‌ای، علی بن حسین
۹۵	فرحہ الغری	ابن طاووس، عبد الکریم بن احمد	مجلسی، محمد باقر بن محمد
۹۶	مجموعه ورام، آداب و اخلاق در اسلام (ترجمه تنبیہ الخواطر)	حلی ، ورام بن ابی فراس	مجلسی، محمد باقر بن محمد
۹۷	مشکاه الأنوار	طبرسی، علی بن حسن	محمدی، عبد الله
۹۸	مشکاه الأنوار	طبرسی، علی بن حسن	عطاردی قوچانی، عزیز
۹۹	چهل حدیث (ترجمه الأریعون للشہید الأول)	شہید اول، محمد بن مکی	کوشا، محمد علی
۱۰۰	آینہ یقین (ترجمه کشف الیقین)	علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر	علوی ترانکه ای، سید مجتبی
۱۰۱	کشف الیقین	علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر	آژیرو، حمید رضا
۱۰۲	نہج الحق و کشف الصدق	علامه حلی، حسن بن یوسف بن مطهر	کهنسال، علیرضا
۱۰۳	الدرہ الباهرہ من الأصداف الطاهرہ	شہید اول، محمد بن مکی	مسعودی، عبد الہادی
۱۰۴	آداب راز و نیاز به درگاہ بی نیاز (ترجمه عدہ الداعی)	ابن فہد حلی، احمد بن محمد	نائیچی، محمد حسین
۱۰۵	آیین بندگی و نیایش (ترجمه عدہ الداعی)	ابن فہد حلی، احمد بن محمد	غفاری ساروی، حسین
۱۰۶	إرشاد القلوب	دیلمی، حسن بن محمد	رضایی، سید عبد الحسین

ردیف	کتاب	مؤلف	مترجم
۱۰۷	در سوگ امیر آزادی (ترجمه میر الأحران)	ابن نما حلی، جعفر بن محمد	کرمی، علی
۱۰۸	إرشاد القلوب	دیلمی، حسن بن محمد	مسترحمی، هدایت الله
۱۰۹	إرشاد القلوب	دیلمی، حسن بن محمد	طباطبایی، سید عباس
۱۱۰	إرشاد القلوب	دیلمی، حسن بن محمد	سلگی نهاوندی، علی
۱۱۱	تسلیه العباد (ترجمه مسکن الفؤاد)	شهید ثانی، زین الدین بن علی	خراسانی، اسماعیل
۱۱۲	ارمغان شهید (ترجمه مسکن الفؤاد)	شهید ثانی، زین الدین بن علی	مخبر دزفولی، عباس
۱۱۳	آرام بخش دل داغدیدگان (ترجمه مسکن الفؤاد)	شهید ثانی، زین الدین بن علی	حسین، جناتی
۱۱۴	دیوان امیر المؤمنین علیه السلام	میبدی، حسین بن معین الدین	زمانی، مصطفی
۱۱۵	شرح مصباح الشریعه	شهید ثانی، زین الدین بن علی	گیلانی، عبد الرزاق بن محمد
۱۱۶	صافی در شرح کافی	قزوینی، ملا خلیل بن غازی	درایتی، محمد حسین
۱۱۷	نبرد جمل (ترجمه وقعه الجمل)	المدنی، ضامن بن شدقم بن علی بن الحسینی	شانه چی، حسن
۱۱۸	منهاج النجاح فی ترجمه مفتاح الفلاح	بسطامی، علی بن طیفور	شیخ بهایی، محمد بن حسین
۱۱۹	مواعظ امامان علیهم السلام (ترجمه جلد ۷۵ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۰	بنادر البحار (ترجمه و شرح خلاصه کتاب العقل و العلم و الجهل جلد ۱ و ۲ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	فیض الاسلام اصفهانی، علی نقی
۱۲۱	بخش امامت (ترجمه جلد ۲۳ تا ۲۷ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۲	زندگانی حضرت زهرا علیها السلام (ترجمه جلد ۴۳ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	نجفی، محمد جواد
۱۲۳	زندگانی حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام (ترجمه جلد ۴۴ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	نجفی، محمد جواد
۱۲۴	کتاب الروضه در مبانی اخلاق (ترجمه جلد ۷۴ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	رضایی، سید عبد الحسین
۱۲۵	زندگانی حضرت سجاد و امام محمد باقر علیهما السلام (ترجمه جلد ۴۶ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۶	زندگانی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام (ترجمه جلد ۴۷ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۷	زندگانی حضرت امام موسی کاظم علیه السلام (ترجمه جلد ۴۸ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۸	زندگانی حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام (ترجمه جلد ۴۹ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۲۹	زندگانی حضرت جواد و عسکریین علیهم السلام (ترجمه جلد ۵۰ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۳۰	مهدی موعود (ترجمه جلد ۵۱ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	دوانی، علی
۱۳۱	شبیعه در پیشگاه قرآن و اهل بیت علیهم السلام (ترجمه جلد ۶۵ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	تهرانی، علی
۱۳۲	داستان پیامبران یا قصه‌های قرآن از آدم تا خاتم / ترجمه قصص الأنبياء جزائری	جزائری، نعمت الله بن عبد الله	عزیزی، یوسف
۱۳۳	قصص الأنبياء (قصص قرآن - ترجمه قصص الأنبياء جزائری)	جزائری، نعمت الله بن عبد الله	مشایخ، فاطمه
۱۳۴	الصحیفه العلویه و التحفه المرتضویه	سماهیچی، عبد الله بن صالح	رسولی محلاتی، هاشم
۱۳۵	بحار الأنوار- ترجمه جلد ۶۷ و ۶۸	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	موسوی همدانی، ابوالحسن
۱۳۶	ایمان و کفر (ترجمه کتاب ایمان و الکفر بحار الأنوار جلد	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	عطاردی قوچانی، عزیز

ردیف	کتاب	مؤلف	مترجم
	(۶۴)		
۱۳۷	آداب و سنن (ترجمه جلد ۷۳ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	کمره ای، محمد باقر
۱۳۸	آداب معاشرت (ترجمه جلد ۷۱ و ۷۲ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	کمره ای، محمد باقر
۱۳۹	اخلاق اسلامی (ترجمه جلد ۶۴ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	کمره ای، محمد باقر
۱۴۰	احتجاجات (ترجمه جلد ۹ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	خسروی، موسی
۱۴۱	آسمان و جهان (ترجمه کتاب السماء و العالم بحار الأنوار جلد ۵۴)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	کمره ای، محمد باقر
۱۴۲	الإنصاف فی النص علی الأئمه الإثنی عشر من آل محمد الأشراف علیهم السلام	بحرانی، سید هاشم بن سلیمان	رسولی محلاتی، هاشم
۱۴۳	آداب معاشرت از دیدگاه معصومان علیهم السلام (ترجمه وسائل الشیعه)	شیخ حر عاملی، محمد بن حسن	فارابی، محمد علی
۱۴۴	جهاد النفس وسائل الشیعه	شیخ حر عاملی، محمد بن حسن	افراسیابی نهایندی، علی
۱۴۵	جهاد النفس وسائل الشیعه	شیخ حر عاملی، محمد بن حسن	صحت، علی
۱۴۶	زندگانی حضرت امام حسین علیه السلام (ترجمه جلد ۴۵ بحار الأنوار)	مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی	نجفی، محمد جواد
۱۴۷	الحیاه	حکیمی، محمدرضا و حکیمی، محمد و حکیمی، علی	آرام، احمد
۱۴۸	فرهنگ ابجدی (ترجمه المنجد الأبجدی)	بستانی، فؤاد افرام	مهیار، رضا